

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

MONUMENTELE UNIRII

MĂRTURII DOCUMENTARE

Poezie și critică

Poate că argumentul cel mai important, merit a indica rațiunea de a fi a criticii de poezie, rezidă în însuși faptul că nu puțin dintre marii exponenți ai lirismului modern sînt în același timp străluciți teoreticieni și interpreți ai fenomenului în cauză. O asemenea stare de lucruri s-ar părea că îndreptățește, cel puțin în anumite împrejurări, punctul de vedere potrivit căruia, de vreme ce luciditatea și capacitatea de obiectivare a postului canonic asemenea celor ridicale, s-ar putea renunța, pasă-m-te, la scriverii criticii de poezie. Adevărul este însă că, din necesități extrem de prezente vizînd o cit mai riguroasă și mai calificată deplină a ceea ce numim condiția poeziei moderne, orice de subtilitate și de nuanțate s-ar dovedi disocierea, delinșia, punctele de vedere etc. formulate de critica poezilor, solicită termeni de confruntare cu adevărul viabili pe care — sincer vorbind — nu-i poate exprima decât reprezentanții autorizați ai cititorului, respectiv criticul literar. Am spus deci că ceea ce constituie contribuția marelui poet la îmbogățirea domeniului numit estetica poeziei își vadește eficiență practică odată cu explorările analitice propriu-zise întreprinse de critic. Patetic-umană aspirație a cititorului de poezie din todeauna de a pătrunde, cum se spune, cu inima și cu rațiunea sa, marea și indefinibilă taină a poeziei poate și trebuie să beneficieze tocmai de fericiții impact ce se produce între cele două tipuri de sensibilitate critică. Pentru a da fie și numai câteva exemple — adevărat, intrinsec strălucite! —, să ne gândim numai ce progrese extraordinare înregistrăm în gândirea critică românească axată în jurul fenomenului poetic, începînd cu apariția unor poezii-critici precum Eminescu și Macedonski, continuînd cu Argezei, Blaga și Ion Barbu și ajungînd la contemporanii noștri Al. Philippide, A.E. Baconsky, Ion Caraion și Șt. Augustin Dolniceanu.

Dată fiind o asemenea realitate, se poate oare susține în chip cit de cit serios că s-a produs sau că se produce dară nu un anumit proces de „uzurare” cel puțin unul de diminuire — ca funcție — a criticii de poezie practică, așa-zicînd, de „profesioniști” Maiorecu, Ibrăileanu, E. Lovinescu, Perpessiciu, G. Călinescu și de alții alții dintre reprezentanții de seamă ai criticii românești de ieri și de azi? Nu începe nici o îndoială că a enunța problema în asemenea termeni însemnează a intra în bălșul unor dispute ce nu au nimic comun cu prerogativele autenticei spirii critice, ale auelui spirit critic ce-și revendică dreptul de exercitare de la principii estetice și de la norme morale valabile de istoria milenară a creației artistice. Departe de noi gîndul că, totuși, atitudinea exclusivist-absolutistă de această natură nu ar mai exista în contextul vieții literare românești de azi. Trebuie să spunem, astfel, că, în detrimentul climatului artistic și spre dezamăgirea cititorului, din cînd în cînd, nu mai face apariția fie autorul de versuri intru-totul acaparînd de complexul propriei genialități care refuză cu vehemență orice credit artistic care se aplică asupra volumului ori volumelor sale, fie comentatorul plin de sine, convins că el și numai el deține adevărul absolut, că opiniile proprii sînt prin definiție inatacabile și că, de aceea, poezii analizate de el nu-i rămîine altceva de făcut decît să se remaneze în fața infailibilității sale.

Dar, indiscutabil, nu acesta este aspectul ce definește în mod real, la ora actuală, raportul dintre poezie și critică. Componente inalienabile ale unui unic mod de existență spirituală, poezia și critica de azi se întîlesc, interferîndu-se, în interiorul fascinantului punct gometric reprezentat de mereu năstăvita sete a cititorului de a se regăsi pe sine, de a-și identifica el uman cel mai profund și mai intim prin intermediul supremului vis care este poezia.

Lucaefărul

Monumentul Unirii de la Alba Iulia

Inima

Singele vărsat s-a innodat
la Alba Iulia, intr-o inimă.

Vai, vouă, e o inimă
iar nu un nod gordian!

Nichita Stănescu

Despre dor

În cuprînzătoarea carte despre frumosul în conștiință și viziunea poporului, ediție îngrijită și comentarii de Ioan Serb și Florica Serb, prefată de Dan Călinescu, Editura Eminescu, 1977, ne reține, printre altele, fragmentul Despre dor, de Lucian Blaga, din Spațiul mioritic. După filosoful culturii, în poezia noastră populară, stările cele mai cîntate și exprimate sînt, precum se știe, „dorul”, „jalea”, „urțutul”. Și mai departe: „Ori (sic) toate aceste stări, care alcătuiesc substanța celor mai multe poezii populare, sînt stări de „nuanță”. Nici unul din

INSTANTANEI

cuvintele dor, jale, urt, nu e traductibil în altă limbă. Ele denumesc stări sufletești românești”. În treacăt fie zis, și Blaga, ca și Ion Marin Sadoveanu, confundă conjuncția ori, disjunctivă, cu conjuncția adversativă, or (neologism, din limba franceză, cu înț-

Momentul sublim al unui vis de secole

actul politic, de semnificație majoră, petrecut în anul 1918, realizarea unui vis de secole, a fost opera tuturor românilor, aut a celor aflați după 1859 sub dominație străină, și celor din România creată la 1859 cit și a aceluia care au motive obiective, la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru, au plecat pe aște meșuguri mai îndepărtate.

În cele ce urmează vom prezenta câteva fragmente din rapoartele întocmite de Frederic Lachmann?, în anul 1881, pentru guvernul monarhiei austro-ungare, referitoare la acțiunile românilor transilvăneni pentru unire cu România. În aceste rapoarte sînt redată diverse aspecte din lupta românilor transilvăneni, împotriva autorităților austro-ungare, împotriva politici de de-naționalizare practică față de românii în partide politice, legătura strînsă cu confrății lor din România care-și cucereau în-

delegații la 1877, adevărat prolog al formării statului național unitar.

Într-un raport din 29 martie 1881, transmis din București?, Lachmann face referiri directe la stăruirea acțiunii politice de către românii din Transilvania, cu prilejul proclamării Regatului român.

„Setul românilor din Sibiu, Barițiu, se află aici în București, n.n. de cîteva zile, pentru ca în urma hotărîrii conașionalilor lui de a renunța la pasivitatea politică să ducă tratative cu personalități proeminente, ca Maiorecu, Laurian, și în ce constau tratativele, care formează obiectul prezentei lui aici, nu reușe încă, este însă în orice caz foarte caracteristică că românii transcarpatini, odată cu reluarea acțiunii lor po-

dr. Stelian Popescu

Continuare în pag. a 7-a

- CARTEA DE POEZIE: • „DACIA FENIKS” DE ION GHEORGHE • „IOBELE FRAGEDE” DE ION MIRCEA • „CELE MAI FRUMOASE POEZII” DE ANA BLANDIANA • „UN POTOP DE SIMPATII” DE PETRE STOICA • „PIUL LUI EROS ȘI ALTE POEZII” DE HORIA ZILIERU • „INTILNIRE ÎN OGINDĂ” DE VASILE NICOLSCU • ARTICOLE DE • NICOLAE CIOBANI • VALENTIN E. MIHĂILESCU • IOANA CRISTEA • DAN ALEX. CONDESCU • DOINA URICARIU • POEZIA DE AZI ȘI DE MINE • SEMNEAZĂ • EUGEN SIMION • MIRCEA MARTIN • LAURENTIU ULICI • DAN CRISTEA • MARIN MINCU • MIRCEA IORGULESCU • D. MICU • „BĂTRINA ZOE” DE CEZAR IVĂNESCU • POEME DE ILEANA MALANCIU • CARTEA DE DEBUT DE AL. PIRU • 70 DE ANI DE LA NASTEREA LUI AL. SAHA • CARIATIDE • FLORIN COSTINESCU • IOANA DIACONESCU • NICOLAE DAN • FRENTELEATA • DUMITRU M. ION • M. MARA NICOLĂ

JURNAL DE POET • TÎNĂR ÎN AGORA

Dacia Fēniks

după zece ani de muncă necrutătoare pe tot ce istoria pune la îndemîna unui poet: documente de piatră și cuvînt, pieci cu inscripții, amfore și monete, sicrie și cioburi, pubere și oseminte, strale și obiceiuri rămase pe statura urmasilor, poezii și basme păstrate din tînd-n tînd de satelile noastre, din virful munților pînă la mare pe drumul otior; după ce o viață întreagă acest trunchi de gorun cit un snop de aur care se cheamă Ion Gheorghe a fost numai ochi și urechi la tot ce se auzise în cer și pe pămînt, în acest neam, cit îi stă lui în puțință pînă acum, după ce a sorbit cu toată ființa lui, de mic, literatura noastră populară; după zece ani de îndoieli și certitudini, de bucurii și desamăgiri, mereu lînd-o de la capăt, din toată această istorie preromînd cită este ea sau proto-romînd s-a plîmănit încă o carte printre puținele ce le avem asupra acestor vremi, o carte rară, plină de cutezanță și adînci frumuseți de înțelepciuni și formulări, vizionare, în duh antic pitagoreic și prosoptic și mai precis și sigur ar fi o carte scrisă dintr-un cutremur lăuntric în spiritul unei bucurii în vinzoale care-i cercetează din cînd în cînd pe poezii, apucîndu-i de plete ca pe Haracum, smulgîndu-i din cotidianul obișnuit, pe un munte să vadă la pissoare intimă, în dinamica desfășurării, ființa lumii.

O mare dragoste stă în dosul acestei cărți, un patriotism de rangul lui Bălcescu, o mistuitoare dorință de-a rădica în clarviziunea solară istoria, trecutul strămoșilor noștri, iar pe lângă această dragoste și puțina exprimării, cartea asta de patru sute de pagini este o baladă-seală homerice în felul ei, un suflet de Pithie pe trepted sub care arde mirenind jarul cu smirne delice sub vultur apolinic increment în zburul parnasian. Dar totul se desfășoară la poezie Carpatilor, pe această cale dîndă a Buzăului, unde a dormit în ortază de foc recuiri de-a rîndul Cloșca cu puil te tur.

Ion Gheorghe este fascinat după ordine și armonie Cartea sa este o apologie a echilibrului cosmic, a biruinței luminii asupra întinerului, este o ontologie în cel mai adînc înțeles; versurile puse în fruntea cărții par rostite de teogonia lui Hesiod.

Haos! Opresc lucrarea Ta.
Să-ncapă Opera Unicului!

Opera Unicului asupra Daciei strămoșilor noștri în veacurile protolitice o exprimă sufletul unui mare poet în această carte asupra căreia timpul își va spune cuvîntul.

Ioan Alexandru

Izvoarele

izvoarele sînt setea noastră de puritate. Susurul lor ajunge pînă la noi ca un cîntec etern al materiei. Prin ce știe trec, cu ce miraculoase substanțe sînt tratate, de reușe să răzbată la suprafața curate ca lacrima, cristaline ca roua diminetilor de vară?

Ce mai mult dîndre noi — fi ai dimplet ori ai muntelui — ne-am născut în preama unui izvor. Și cum să nu fie așa, într-un spațiu geografic în care rîurile tîmese vizuroase din tainitele dămîntului, brăzîndu-l în lung și-n lat? De aceea poezie, nostalgia izvoarelor este un dat al firii noastre. Eu însuși mi-am făcut motiv liric din Sîtul natal, ca și din faimoasele cîșmele din Vale, de care se lează amintirile copilăriei mele.

M-a impresionat încă de la prima vedere — și mă impresionează ori de cite ori mă abat prin bătrînul Cîșmeșu — un fapt cu totul emoționant: izvoarașul din panta dinspre Conserva-

Ion Segărceanu

Continuare în pag. a 5-a

CARTEA CU PRIETENI

Mircea Ivănescu

opete are mîna unui plantator de bumbac din sudul Statelor Unite ale Americii, cărui i s-a furat mașina de egrnat și nu mai știe încotro s-o va, trebuie să se apuce de băut suc de scris versuri.

Cu fața arsă, venind parca din amiază crucilor de vară, cu nasul cit un prețel îndesat în vrîndă unui butoi plin cu cărți de poezie, sînduritate marșini de lume sărată, descrieri dintr-o vară ce n-a avut loc, izbiri neștiute, o foame năpraznică de trecut, pușind scelavie dinaintea lacului din mîniși și amurguri ca porțelii fixe, doamnă, Mircea arată s om pornit să caute o flutură în felina peste care ca ninge curînd la o feroastră unde rîdise urtică cu unghie plictită, la o neplăcere sau la o poveste care sună așa: „Pallida mors — și profîlul ei palid / cînd miu recita versurile aceste, / și eu o ascultam îngrozit / și se spăgeau litr-o iarnă murdară / în sinea noastră. Inșpălmîntă, într-o doară / Închideam răs obloane sufletești / să nu se mai audă. Și zăpada care atunci / nici nu începuse afară, înlăuntru / nostru își așeza pragurile adînci / chiar sub ferestrele zăvorite. Blîndul / suspect osos al silabelor afară, cîntate de ea / aici se pierdea. Stam într-o liniște rea...”

Not dot am intrizat de multe ori și în poenițele acelea pline cu irozi care sînt circumșile. Acolo, dacă știu cum și cit să locuiești în scaun, fiecare și e o dimineață de dimineață, o lînd de miere sau un corb de ledend roșie zburînd peste dămîntul unui suspin. Pe vremuri, Mo-pete ne-a înmînat tuturor celor ce-o nimeni lista completă a citărilor bucureștene și unii am înțit-o pe suflet și o păstrăm și acum prin-și în fir de maghiran, pe prof de putuie, în partea de primăvară și de toamnă a inimii. De-parte de lumea din stradă fiecare dia noi e un roman de atmosferă, dar...

„Mai degrabă ar putea tocni un povestitor / foarte reținut în comentarii, care să spună / cum, lînd buzelor strîns — dar nu de-ajuns / ca să se facă să ne gîndim la un sîr / putir, amuzat — o face să semene / cu acea verșoară / din casa de țară de undeva dintr-o regiune de nord, / și care, în picioare în fața cămărușii, căci Lecam s-a întors / de afară, de la plimbarea prin vînt, pe landă, / ne

Fănuș Neagu

Continuare în pag. a 2-a

Toast academic

Este recunoscut că filologii și lingviștii nu se prea bucură de trecere în lumea scriitorilor, pentru că sînt profesori, ceea ce înseamnă că sînt prea serioși și prea să zică mai mult decît spune cuvîntul. Au și de ce, cînd ne gîndim că pînă și un cărturar filolog ca Oviu Densusianu a fost într-o derută a gustului pentru literatura modernă, că a încercat ca poezie exactă pe dos de ceea ce scria în articolele polemice contra lui Iorga și Ibrăileanu. De la Eminescu pînă la Argezei, Blaga, Pillat, Voiculescu, n-a înțeles mai nimic. Scriitorii îi acuză pe filologii de incomprehenșione pentru actul de creație artistică, tratînd literatura ca mod de a fi al limbii, nu invers; filologii privesc pe scriitori ca pe niște forțe declanșate ale genului, dinamizatori și provocatori de explozii în limbaj. Și totuși ce a putut să însemne un Hașdeu pentru literatură românească sau un Sextil Pușcariu pentru viața literară transilvănenă și cit de mare i-a fost rolul în biografia clujeană a lui Lucian Blaga! Așa a fost și în biografia ieșeană a lui Călinescu rolul profesorului Iorgu Iordan, săr-bătoritul de azi al culturii noastre. După Ibrăileanu, Călinescu a înțeles la Iași „marele caracter” care era Iorgu Iordan. Acesta a fost cel care a reușit să-l împună pe tînrul Călinescu, împotriva opoziției ministeriale, politice și de culise locale, un om care nu era nici filolog și nici deprins a umbla cu menajamente și piecă-cuini pe la usi. Călinescu avea deja o legendă înaltă și atunci, și pe cit era de tîmător pe atîta era și de temut. Și totuși profesorul Iorgu Iordan a voit ca George Călinescu să fie colegul său la Academia Mihăileană și l-a avut. Iorgu Iordan a moștenit aici acel spirit jurnalist din școlărită, al familiei de spirit, de la Conservatoriul în care nu existau filologi și scriitori, ci intelectualii oameni ai devotamentului ideii și ai cugetului. La Viața Românească, Ibrăileanu avea și el alături filologi care nu-i „ingropau” paginile revistei cu studiile lor de limbă. Profesorul de filologie romanică, pe care școlara noastră îl are ca o încununare a unui secol de carte și de cultură filologică, preluînd și dezvoltînd o tradiție în contextul științei mondiale, a fost, dincolo de autorul unor tratate și volume cu valoare clasică în bibliografia de specialitate, un profesor de demnitate și de credință într-o

Cînd am fost la universitate, desigur, steaua polară după care pornisem la drum era proaspătul venit de la Iași — Călinescu. Unele nume sonore de filologi nu-mi spuneau nimic — apucasem chiar să le citeș din opurile spicioase, reușînd să mă îndepărtez pentru todeauna de meseria lor. Alții își citeau pe furate pagini de manuale de gimnaziu unic, producîndu-ne, ca tineri o stare de pliciteală că am hotărît să facem o revistă literară de sarjă antifilologică întemească Sîrbini. Era plină de umor și de spirit și ne-a fost confiscat după vreo douăzeci de numere de apariție (manuscrisă, desigur). Foarte să se păstreze vreau numai la drum coleg de-al meu. Era prin anul 1950. Atunci existau în universitate două frumoase demnități: Iorgu Iordan și Tudor Vianu. Era un miracol pentru mine de mai tîrziu să văd un amfiteatru (Odoborschi) deosebit de un auditoriu tînr care nu critică decît ore pentru a asculta prelegerile... de filologie și de morfologie-romanică. Profesorul Iordan ne vorbea cu toată știința savantă a disciplinei, și cred că examenal cel mai greu era acela la „Filologie romanică”, dar era în țînuta sa, în fraza sa o putere a exemplului pentru claritate, metodă, măsură, sobrietate, nu distanță. Alți universitari umblau după populisme de culoar, căutau să atragă studenți spre disciplinele lor pe orice cale. Iorgu Iordan nu era profesorul care să fie cultivat; — dar era stimat. Nu era un orator strălucit, fiind total un antiactor universitar. Dacă nu ar fi fost liniștea de biserică în amfiteatru, nu am fi auzit mai nimic din ce spunea. Vorbea tot așa de încet și de cumpătat, măsurînd cuvintele înainte de a-l spune, ca și Sadoveanu. În acei ani, profesorul Iordan a publicat un volum Nume de locuri românești care, pe considerente improvizate, a fost citat în nerăspundînd unui stas de gîndire „științific” din acea vreme. Noi studenții am fost revoltati că profesorul nostru era tratat ca unul care trebuia să fie învățat cum să facă stîntă... filologie. Cînd l-am revăzut la primul curs, aveam un sentiment de rusine. Nu că cineva nu ar fi avut dreptul la o opinie, chiar și nedreaptă, dar aici era utilizat un mijloc nedem de a compromite și de a denigra sub protecția unor fraze sacrosancte. Pentru că ceea ce am admirat la profesorul nostru este onoarea unei înute atît intelectuală cit și umane. În Memorii sale, deseori în caracterizările contemporanilor apar ca reperi de apreciere: valoarea științifică și valoarea umană. De fapt, există una singură: valoarea umană, garanția de uman cu care se face dovada dreptului și grației de a fi trăit. Valoarea științifică intră într-un alt registru, inferior, dacă nu este un atribut al investiturii umane a personalității noastre. Apoi valoarea științifică este relativă prin definiție, pe cînd valoarea umană tînde și exprimă ceva absolut. As zice chiar că totul în aprecierea umană în-cape și se termină cu coeficientul și gradul de reprezentare umană pe care a avut-o fiecare dintre contemporanii pe care i-a cunoscut profesorul Lumea savantă e supusă celui mai necrutător examen: acela al demnității și al lealității de constință față de sine și apoi față de semenii săi. Nimeni nu este lertat pentru pelete pe care și le-a pus sîntur pe constință. Căci valoarea științifică mediocre sau submediocră are scuze ale unei limite de construcție și dispozitie fiziologică umană, — și poate fi iertată sau înțeleasă. Natura n-a putut face mai mult și nu toți pomii din ogrădă, deși au fost presăciti pentru a da rod, dau aceleși fructe! În schimb, natura morală aparține celui nostru, este opera sau maculatura insului. Omul care a fost și a rămas un om judecă pe ceilalți tot ca oameni, nu ca perimetrul ci ca dimensiune și, alitudinea Rămîn la același exemplu: la G. Călinescu. O parte din ceea ce se știe aparține legendei literare a epocii, însă este știut că Bietul Ionidă e dat profesorului Iordan — și nu numai lui — o reacție critică față de modul în care erau înfățișati in-

Marin Bucur

Continuare în pag. a 4-a

Spiritual problematic modern și tensiunile umanismului acestui sfârșit de secol, trăind deopotrivă feroarea cunoașterii și idealul imaculării, au redescoperit virtuțile...

Cartea de poezie

Poemul „sacrei voroviri”

Ni se pare absolut firească, am spune straniu de firească, starea de năucitoare stupefacție în care ne înfruntăm la primul contact cu ultima carte...

rinescu) are loc și mișcarea inversă, de închidere și încifrare, urmare a considerării limbajului poetic drept scop în sine...

tainele de atâtea ori căutate și mereu ascunse ale legăturilor definitive dintre om și univers. Ceea ce nu e puțin lucru. Imaginea nu e niciodată oboșită de gravitate sau de tragism...

Univers mirific, subminat, ca și la Dimov și Brumaru, de ironia conștiinței lucide. Toate nostalgiae poetului sînt cuprinse în noul său volum...

Sultana Craia

„Petre Stoica: „Un potop de simpatii”, Editura „Cartea Românească”, 1978.

Un univers baroc

Ioana Cretulescu

„Ana Blandiana: „Cete mai frumoase poezii”, Editura „Albatros”, 1978.

Contrapunct liric

Noul volum de versuri al lui Petre Stoica aduce subtile schimbări în cadrul aceluiași registru al amănunțitului poetic...

Poezia ultimului volum al lui Horia Zillieru se înscrie în aceeași tradiție a spiritualității artistice europene...

Pleoapa care coboară peste lume

Sau cum vreau să spun, cum vreau să spun, cum vreau să spun, cum vreau să spun, cum vreau să spun...

Mărturisim că lectura celor trei „piese” de la început ale cărții (șasard „motto-ul, inscripția purtând drept semnătură inițialele I. G. și cvintetul triumviratului cuprinzând textul exotici-introducere și altele)

Prin urmare, am spus în aceste patru stihuri ne-a solicitat atenția, deocamdată. În spiritul lui cel mai larg, făcându-ne a ne gândi pe loc la ultima Expresie a cărții, la Expresia apologetică...

N-am putea spune, însă, cu exactitate, cum s-au petrecut faptele, dar stilismul cuprins în aceste patru stihuri ne-a solicitat atenția, deocamdată.

Ceremonial de purificare

Poezia este, în egală măsură, limbaj specific care exprimă omul și lumea dar și modalitate de acțiune asupra omului și lumii.

Prin urmare, am spus în aceste patru stihuri ne-a solicitat atenția, deocamdată. În spiritul lui cel mai larg, făcându-ne a ne gândi pe loc la ultima Expresie a cărții...

Mircea Ivănescu

Urmare din pag. 1

priveste fără să spună nimic, cum noi / ne pierdem șirul gândurilor. Meserie ocultă, povara asta de a scrie poezii. Însă dacă te-apucă năvălădă, trebuie să-ți duci pînă la capătul înfringerii...

Dan Alexandru

„Horia Zillieru: „Flut lui E. Editura „Junimea”, 1978.

nicolae sirius

Popas

Mina ta cum o priveam vedeam in ea
foșnitoare

raze de soare, Albinelae cărni
Care fugeau inspire stupi și creanga
promițoasă că va înflori cu inșiși
frumoasa matera a minii ce-ți e.

Se auzeau în apropiere crînguri cu
voci joase, Vara
cu apele tulburi, Cositul finului.

In picioare m-am ridicat, O nouă
galaxie se zbatea în naștere, Căsoțul
se prăgătea să treacă un deal, Despre
el știam puțin lucruri.

Porunca bătrînilor

Întinde-ți privirea; cit ceru-i de mare.
Trime vorbe frunzelor ce-ți sunt; să frîmte
Cu grijă mai multă mincare, Ascultă de
bătrîni care-ți stau în jur. Nu scoate
străgăte la păsările cîntătoare.

Vișniul tînar nu avea de unde să știe, tot
aștepta să i se spună
Pregătește-te; va trebui să aducem floare.
Vorbea încet vișniul bătrîn. Cel mai bătrîn.
Se despletă cu grabă aerul prin el să ducă
mesajul

Participașe tot cerul
vișniul tînar de îndată să fie.

Aproape de pomi

Pe la amiază era. Pomi munceau.
Dăduseră pe rod.
Îi știu de pe vremea cînd încă erau o
mare distanță înșelătoare. O creangă de-a-
lor

Nu se măsoară. Ea continuă urcă.
Din mare amar ca o poruncă; duce
Spre virf minunatele fructe.

Totul e drum.
Vara pină la trecerea lui august eu sunt pe
linișă
pomi fructiferi. Ei merg și parcă nu mă văd.

dan david

iubirea

curgeau gîndurile tale pe tavon șiroaie, pe plită
dușumea, pe plită
eram soare verde, era ploaie fericită
curgeau nervii mei pe respirația ta albastră
cerul răsufla greu, se dărima pe fereastră
cerul se dărima grămadă peste mine,
satanică boare
fata mea de smeură și de mers de căprioară
eram bătător de noapte, era limpede răcoare
eram fierc, era fecioară

se nădușeau copacii înfrunzind, luna luminind
pereții murmurind, noaptea tremurind, stelele
plîngînd
diminețea răsărînd, fecioara mea murînd
gînduri greu foșnind, femeia mea înviind

zile răsăreau, nunți se terminau, cîntice
înfforeau
genii de nord și focuri licăreau, creierii plecau
la coasă, la-nțineric, la masă
și creșteau poemele pe cer, pe casă... și
creșteau omenirea frumoasă

coase-mi cămășă, nu mai plînge
se auz prin tine foșnind privirile vieții
nîtoșine;

se rostogolește singele meu în tine în rîuri
păcătoase -
noroii verde al iubirii luminind în oase

adînc noapte văduvă și acră
singur nebul de primăvară sacră...
trebuia să cadă moartea peste mine ca o
vorbărie

și nu mai vrea să cadă sfînta jucărie
e tîrziu, iubirea mea se zbate pe pămînt
în veșnicie, pe crucea bietului cuvînt

ea

tremura ca viata trandafirului, ca frunza
limba lupului flămînd
răchita pe prund
ubia, arma, meduza
ea tremura ca ochiul mustos al zeului
muriund
ea era arma care înfrunzise în liniște de prund

Încet mai adaug ceva la ce am învățat.
Privirea cărului e o oglindă

Pomi în foaie eternității lucrează
Eu vin de ai mai aproape.

Judecata arborilor

Am ieșit în grădina, am ezitat în dîmbrăto
pomi cum știu să se salate între ei.

Semnalul, pe care-l
trimețeau în ajutorul albinelor, Judecata lor pe
cere o aveau. Umii de albi intrăbeau.
Cum este în țara spîndirii la om. Cum era
cîntec

materia-n timp, tot estelul există și în
bunchiul
de pomi. Pe vîbi inducție și deoburi calindă
spiritul lor. La amază
ei știu prin seara cit mai ou să muncească.
Pomul cel mai voinic nu este stăpîn pe cei
mai subțiri

Se ferește să nu-i umbrească.

Ramul, prietenul meu

Ramul venea dintr-un alt ram sau porțea
chiol din trunchi. Cu sine își lucra aer, și tot
ce îi mai era necesar. În sine se auzea. Își
ridica pleoapele și știa ce mai trebuia să
facă.

Muncă grea: îl vedea cum se apleacă.

Atunci
toată ființa din el era o singură încercare. El
nu mai știa decît ce și o făcea ieri
și pentru mine ce va trebui să mai facă. Se
umflau ochii lui de nesomn. Razele calde îl
băteau

ca o vatră. În felul acesta nu puteai să-i vezi
foaie. Nu știa decît foaie și a curat.
Peste munca ce-i era dată - aplecat -
pentru că ramul ajută fructele să se cocă
timp nu mai avea să se privească, să-i mai
intrebe
cite ceva pe ramul de alături, între.

bătrîna zoe

cezar ivănescu

Practul Nostra Danitra Ivănescu

bătrîna Zoe este mama tatălui meu.
Intin foarte scurt poem înșel
numele anagramat. Eza, și numele îl
s-a părut unora exotic. Adevărat.
Ea trăiește și azi într-un sat din
Moldova, Curteni. Răsărit de pe vremea prelu-
dăuă de satul s-ar numi așa de pe vremea lui
Ștefan cel Mare înaintea înaintea lui de la
Valea. În anul 1900, sălăvăl donon își desțearcă
curtea.

Înșelată ca fiică de armaș într-un sat din
preajma Craiovei, avea prin tată în ea și sânge
arabesc: tatăl ei și o soră a lui, repit unii „păd
tari” și ai unii „rombore” fuseseră după înche-
tarea războiului din 1877 sălăvăl donon și înșel
nume, ca în „Cercul de creșă cașcator”: ap-
pelei pe două seane, părinții își chemau copil
dăru și: fata s-a îndreptat prima către asomul
mamei, urmată de fecior, iar tînărul a sta către
fiică și către mamă o complicită vorbă de ocară.

Copil la școală în Valea, cu o cruce agășită
pe cap de niște domoanăre bizare și înșel
nume „Ivăn”, Bătrîna Zoe a lăsat la barieră și se
ca sălăvăl donon țig și vădă pătulul răsă-
vălului în '90.

A învățat carte degrabă, aici la apăsare
sui su mărită-o cu un notar, fiică înșelată,
bună de o forță herculeană și toată de toate
de sălăvăl donon. Bag de seamă, vremea ei sălăvăl
nume „Ivăn”, Bătrîna Zoe a lăsat la barieră și se
ca sălăvăl donon țig și vădă pătulul răsă-
vălului în '90.

În timpul primului război o divizie răsăvăl
a poposit și a rămas, ova timp în grădinele
inșelate, din jurul casei; sub un creș bătrîn
fioroasă ciorta; un scandal provocat de chesti-
oarea unor pueri a fost aplănat de Bătrîna Zoe
prin-o discuție, în frunzește, cu alții răi
care și-au scut acasă, dar cîrșul pînă la urmă
tot l-au scut.

Cînd cei doi fi ai Bătrînei Zoe au mers la
Hagi la lăcaș, a trebuit să mai vindă din poga-
ne, ea, cîci bărbatul ei era prea puțin interesat
de omenia. Dintre toate pogașele cîl mai
tare a dăru-o cel care a plătit repenția fiului
mai mare (ce avea să fie al noșt' crunt părinte):
vînduse pogaș și cu banii în basma a plecat
cu tînărul, dimineața, la Hagi, să plătească taxa
de corigență; fiul era corigent la germană, ger-
mana o preda Codreanu, bătrînul „tatăl cîp-
tăvăl”.

În timpul războiului din 1917, Bătrîna Zoe
era în satul său, în județul Iași, unde se afla
un grup de țigani. Ea și fiul ei, Cezar, erau
în satul său, în județul Iași, unde se afla
un grup de țigani. Ea și fiul ei, Cezar, erau
în satul său, în județul Iași, unde se afla
un grup de țigani.

Despre dor

Urmare din pag. 1

lui spre care e orientat (iubita, casa, familia,
peisajul), cî „pentru el înșelul, ca stare apro-
pă” fără obiect, ca stare al cărei obiect e mare-
cîm, reflică înșelul sau monol discret alin”. Ier-
te-cî-lie o a doua parantă de arhiv filologic:
vebul a rătăcit este o formă proprie, după
tipul a rătăcit, cu înțelesul a trece sub tăcere.
O altă observație făcută de Blaga, este aceea
că „poporul apăsător înșelul deservit, a.n.)
dorul”, ca și „jașea, urșul, zăvorul etc.”

Exemplele pe care le am dat sînt convingătoare.
În conștient, respingîndu-l, ambele sînt
grecian și originile sale. Ieroglyphice, Blaga
supără ideea unuia strict românesc, în care „dor
s-ar revela deci ca apăsător românescă a
„existență umană”.

Nu voi intra în analiza acestui discutabil
concept de filosofie existențială sau ontologică, cî
va trece la terminologii deționar roman-german
al lui H. Tiktin, care ne să mai mulți termeni
echivalenți ai termenului dor, și anume:

1. (seebacher) Schmerz, Weh (durere, suferin-
că morală) cu înțelesul din Vietele Sîn-
ților de Dostoiev: „mare dăru-mă-l, c-am avut
numai doi cuocri (fil. n.n.) și i-am îngropat astă-
ză, pre-amândei”. Al doilea exemplu e Ioan
Măgariș de Ioan Zlatos, înșel „că nu arde
serbîșeala figurilor trupului, precum arde și
aprinde dăru sufletele preșterilor cînd se des-
parte unul de altul”.

2. Oftenia). Pop(ular). — de cap. de inimă.
Mai e nevoie de echivalențele din limba ger-
mană? Iată-le: Kopf — Magenschmerz. Ur-
mează exemplele date de Tiktin.

3. Sehnsucht, Sehnen, Verlangen. Cu exem-
plu: „Lignitea barocului și-l ținea dăru de
tată; moor de dăru tată; dăru de țară; mi-e dor
de cineva; mi-e dor de-o floare... care-o
porți în bușoară; dăru dăru unii lucru, dăru
de cineva, etc. Cu — sehnsuchtig, sehnsuchts-
voll, voll Verlangen, liebesüchtig. Cu exemple:
lar în arma sor ta fetelor / Murp vouăci eu
dăru. S-au luat cîntînd. A face pe dăru căiva
pe vata căiva; sau was jeder verlangt. Popular
în dăru lecl, oase dăru cine bendere Absicht
zu vertolgen, oase sich fabel etwas zu denken
și isprăscu) Legende sau Basmele romanilor”.
Căci-lui dăru căiva, trinită p-o ureche, în
dăru lecl. (Aș propune echivalentul românesc
al lui în dăru lecl, cu sintagma într-o dăru,
la întimplare n.n.).

4. speziell): Liebessehnen, Liebesqual (Suf-
rință, chin din dragoste). Cu exemple: „Eu
cu dăru, mîndră cu dăru / Trebu-n-e-ar un dor-
tor, / Pe noi să ne dăruțorească. / De dăru să
ne mîntuască”.

Se observă poliemismul — variatul număr
de sensuri sau de nuanțe — la grupul 1. În
grupul 2, poporul a materializat noțiunea, de-
gradîndu-i valorile spirituale și poetice. Trans-
cendențial poet și filosof Blaga a trecut peste
acestea, ignorîndu-le. Am tînut să arătăm înșel
că genul popular aterizează adesea în concret.
Nu-i bai!

5. (seebacher) Schmerz, Weh (durere, suferin-
că morală) cu înțelesul din Vietele Sîn-
ților de Dostoiev: „mare dăru-mă-l, c-am avut
numai doi cuocri (fil. n.n.) și i-am îngropat astă-
ză, pre-amândei”. Al doilea exemplu e Ioan
Măgariș de Ioan Zlatos, înșel „că nu arde
serbîșeala figurilor trupului, precum arde și
aprinde dăru sufletele preșterilor cînd se des-
parte unul de altul”.

6. Oftenia). Pop(ular). — de cap. de inimă.
Mai e nevoie de echivalențele din limba ger-
mană? Iată-le: Kopf — Magenschmerz. Ur-
mează exemplele date de Tiktin.

Despre dor

Urmare din pag. 1

mană? Iată-le: Kopf — Magenschmerz. Ur-
mează exemplele date de Tiktin.

3. Sehnsucht, Sehnen, Verlangen. Cu exem-
plu: „Lignitea barocului și-l ținea dăru de
tată; moor de dăru tată; dăru de țară; mi-e dor
de cineva; mi-e dor de-o floare... care-o
porți în bușoară; dăru dăru unii lucru, dăru
de cineva, etc. Cu — sehnsuchtig, sehnsuchts-
voll, voll Verlangen, liebesüchtig. Cu exemple:
lar în arma sor ta fetelor / Murp vouăci eu
dăru. S-au luat cîntînd. A face pe dăru căiva
pe vata căiva; sau was jeder verlangt. Popular
în dăru lecl, oase dăru cine bendere Absicht
zu vertolgen, oase sich fabel etwas zu denken
și isprăscu) Legende sau Basmele romanilor”.
Căci-lui dăru căiva, trinită p-o ureche, în
dăru lecl. (Aș propune echivalentul românesc
al lui în dăru lecl, cu sintagma într-o dăru,
la întimplare n.n.).

4. speziell): Liebessehnen, Liebesqual (Suf-
rință, chin din dragoste). Cu exemple: „Eu
cu dăru, mîndră cu dăru / Trebu-n-e-ar un dor-
tor, / Pe noi să ne dăruțorească. / De dăru să
ne mîntuască”.

Se observă poliemismul — variatul număr
de sensuri sau de nuanțe — la grupul 1. În
grupul 2, poporul a materializat noțiunea, de-
gradîndu-i valorile spirituale și poetice. Trans-
cendențial poet și filosof Blaga a trecut peste
acestea, ignorîndu-le. Am tînut să arătăm înșel
că genul popular aterizează adesea în concret.
Nu-i bai!

Despre dor

Urmare din pag. 1

mană? Iată-le: Kopf — Magenschmerz. Ur-
mează exemplele date de Tiktin.

3. Sehnsucht, Sehnen, Verlangen. Cu exem-
plu: „Lignitea barocului și-l ținea dăru de
tată; moor de dăru tată; dăru de țară; mi-e dor
de cineva; mi-e dor de-o floare... care-o
porți în bușoară; dăru dăru unii lucru, dăru
de cineva, etc. Cu — sehnsuchtig, sehnsuchts-
voll, voll Verlangen, liebesüchtig. Cu exemple:
lar în arma sor ta fetelor / Murp vouăci eu
dăru. S-au luat cîntînd. A face pe dăru căiva
pe vata căiva; sau was jeder verlangt. Popular
în dăru lecl, oase dăru cine bendere Absicht
zu vertolgen, oase sich fabel etwas zu denken
și isprăscu) Legende sau Basmele romanilor”.
Căci-lui dăru căiva, trinită p-o ureche, în
dăru lecl. (Aș propune echivalentul românesc
al lui în dăru lecl, cu sintagma într-o dăru,
la întimplare n.n.).

4. speziell): Liebessehnen, Liebesqual (Suf-
rință, chin din dragoste). Cu exemple: „Eu
cu dăru, mîndră cu dăru / Trebu-n-e-ar un dor-
tor, / Pe noi să ne dăruțorească. / De dăru să
ne mîntuască”.

Se observă poliemismul — variatul număr
de sensuri sau de nuanțe — la grupul 1. În
grupul 2, poporul a materializat noțiunea, de-
gradîndu-i valorile spirituale și poetice. Trans-
cendențial poet și filosof Blaga a trecut peste
acestea, ignorîndu-le. Am tînut să arătăm înșel
că genul popular aterizează adesea în concret.
Nu-i bai!

Despre dor

Urmare din pag. 1

mană? Iată-le: Kopf — Magenschmerz. Ur-
mează exemplele date de Tiktin.

3. Sehnsucht, Sehnen, Verlangen. Cu exem-
plu: „Lignitea barocului și-l ținea dăru de
tată; moor de dăru tată; dăru de țară; mi-e dor
de cineva; mi-e dor de-o floare... care-o
porți în bușoară; dăru dăru unii lucru, dăru
de cineva, etc. Cu — sehnsuchtig, sehnsuchts-
voll, voll Verlangen, liebesüchtig. Cu exemple:
lar în arma sor ta fetelor / Murp vouăci eu
dăru. S-au luat cîntînd. A face pe dăru căiva
pe vata căiva; sau was jeder verlangt. Popular
în dăru lecl, oase dăru cine bendere Absicht
zu vertolgen, oase sich fabel etwas zu denken
și isprăscu) Legende sau Basmele romanilor”.
Căci-lui dăru căiva, trinită p-o ureche, în
dăru lecl. (Aș propune echivalentul românesc
al lui în dăru lecl, cu sintagma într-o dăru,
la întimplare n.n.).

4. speziell): Liebessehnen, Liebesqual (Suf-
rință, chin din dragoste). Cu exemple: „Eu
cu dăru, mîndră cu dăru / Trebu-n-e-ar un dor-
tor, / Pe noi să ne dăruțorească. / De dăru să
ne mîntuască”.

Se observă poliemismul — variatul număr
de sensuri sau de nuanțe — la grupul 1. În
grupul 2, poporul a materializat noțiunea, de-
gradîndu-i valorile spirituale și poetice. Trans-
cendențial poet și filosof Blaga a trecut peste
acestea, ignorîndu-le. Am tînut să arătăm înșel
că genul popular aterizează adesea în concret.
Nu-i bai!

Născut și crescut la oraș eram dus vara la
țară... ori ni se aduceau de la țară bunătați, mie
și fraților mei...
Nu pot spune însă că am dus tratul unui copil
de țaran decît începînd din vara în care (aveam
unsprezece ani) am fugit de acasă din orașul B.
și făcînd pe jos vreo 45 de kilometri pînă-n
satul Bătrînei Zoe, m-am dus să-i cer ocrotire
„mamei tatălui meu”, terorizat de nu știu ce
nouă metodă pedagogică la tatălui meu care se
întorsese din război cu idei noi (cum și în ce
hal s-a întors e o chestiune aparte)...!

De atunci a început iubirea mea pentru Bă-
trîna Zoe, care nu l-a lăsat să între pe poartă
pe tatăl meu care venise să mă caute...
Munca amîndoi toată vara... totul meu ca
pentru o fetiță... Avea un corp de o mare fru-
mușe și de o neînchipuită forță fizică; mer-
geam la grîlă ori la vreun iaz amîndoi să ne
scăldăm, ori la furat lemne în pădure, ori tră-
geam la rășnița din căsoale, cu schimbul...
Frumusețea și forța ei m-au făcut să înțeleg
prima oară ce chin e pentru un suflet să nu
poarte un trup pe măsură... trupul ei „verde”
era un admirabil vestmint pentru sufletul ei
cum mai drept n-am înțeles altul vreodată...
Avea un anume dispreț pentru caracterul mas-
culin, dispreț pe care l-am resimțit și eu de la
o anumite vreme, sexual slab, după ea fiind, fi-
reste, bărbatul...
După ce a murit și bărbatul ei și a rămas
singură, seara, cînd făcea mîncarea, la vatră, îmi
istoriscea...
Singura chestiune care o interesa cu adevărat
însă era chestiunea fiului ei dispărut în război,
nu mort, dispărut, iar în mine avea singura per-
soană care credea tot cu adevărat că totul e
posibil... Că e posibil ca fiul ei cel iubit să se
întoarcă, s-o încredințeze că o cheartă oarecare cu
propria-ți mamă nu e o vîină chiar atât de mare
încît să trebuiască să plătești cu viața...
Faptul că-i împărțeam credința nu era de
mare importanță pentru propria-i credință,
avea forța aceluia care-și fac totul singuri, care
suportă totul singuri și mai bine, îi era greu și
ei totuși să trăiască cu ideea că chiar toată lum-
ea e stupidă...
Ceea ce m-a înspăimîntat totdeauna în aștep-
tarea Bătrînei Zoe a fost totala absența a exal-
tării, nici o rugă, nici o lamentație nu și-au găsit
loc pe buza ei, m-a înspăimîntat fiindcă înșel
dintre toate științele umane, specialist sînt în
aceasta a așteptării...
Preocupat cu grave treburi literare nu am
mai fost la Bătrîna Zoe de zecă ani... și-i dă-
toarez atîtea care nu se pot spune în nici un fel...
zece ani nepotul, treizeci de ani fiul... și veacuri
și veacuri de singurătate de cînd bunul Domn
Aurelian pe unii l-a luat, pe alții l-a lăsat aici
să îndure totul, căci au rămas prin bună voia
lor...
7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

7 OCTOMBRIE 1978

radio

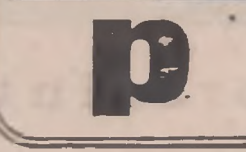

A ști să dorești

Emisiunea „Tinere condete” din 28
septembrie s-a desfășurat, după cum
ne anunța și programul RADIO-TV,
sub forma unei dezbateri cu privire la
revistele școlare. Reportericește vor-
bind, emisiunea a fost, în mai multe
privințe, o surpriză plăcută. S-a bazat
pe fragmente expresive de interviu cu
un mare număr de elevi-redactori ai
revistelor școlare dintr-o serie de orase
ale țării, o adevărată anchetă, pe care
Liana Molnar a întreprins-o, cu sim-
plitate, în spiritul căutărilor adevărilor.
Și iată că adolescenții cărora li s-a
cerut opinia (și care au fost probabil
aleși ca redactori dintre cei mai buni
elevi) au fost stimulați să rostescă
ceea ce gîndeau, fără nici o urmă din
formalismul care guvernează nu rare-
ori dialogurile de acest tip. Ce doreau
ei, elevii-redactori? Un lucru firesc,
anume ca publicațiile respective să-i
intereseze. Un elev spunea că pe linia
partea științifico-tehnică a revistei,
ar vrea să găsească și o parte de lite-
ratură bună — inclusiv umor de bună
calitate. Altul exprima sentimentul că
deși rubricile sînt „cum se cuvine”,
formal-tematic satisfăcătoare, diverse,
nu află în ele nimic pasionant, care să
răspundă, să corespundă vreunei ce-
rînțe autentice — pentru că „nu se
îndrăznește să se discute real” (remar-
că impersonalitatea expresiei). Un alt
elev ar fi dorit ca revista să fie o pos-
ibilitate de afirmare a opiniei —
și să fie „completă”. Altcineva înșelă,
paradoxal, pe ideea de tinerețe a
revistei școlare. Cîndă problema? Cî-
ce-i împiedică pe niște adolescenți
să-și manifeste vîrsta într-o revistă
lucrată de ei înșiși? Oare și tinerețea
de spirit e un lucru care trebuie în-

Ioana Ieronim

plastică

Problemele acuarelei

O expoziție elegantă, alcătuită cu
bun gust și cu mult spirit de discernă-
mint, rod al investigației muzeografice
de la Cabinetul de stampe și desene,
na este prezentată în una din sălile de
la parterul Muzeului de artă al
R.S.R. (Acuarela românească în secolul
XX — 1900-1975).
Nu este, desigur, aici locul potrivit
pentru a face o incursiune, oricît de
fugărită, în trecutul acuarelei românești,
trecut datînd din secolul al XIX-lea,
omocant doar sub anumite aspecte,
mai mult tehnic, cu preocupările pen-
tru acuarela ale unor artiști de renume
ce în Franța celei de a doua jumătăți
de veac trecut puneau baza și ceea
ce cu un termen generic, exegeza a
numit mai tîrziu arta modernă. Există,
fără îndoială, o diferențiere destul de
netă — de viziune, execuție și valoare
— între un Carol Popp de Szatmari,
Henrich Trenk, Aman și Grigorescu.
Pasi fată în față, în bloc, cu înnoitori
al genului, precum zbuciumatul, împe-
vizibilul Turner sau savanții în expri-
mare Signac și Cezanne, toți artiștii
noștri își păstrează o anume individua-
litate, în tiparele unei anume con-
cepții artistice pentru care nu alt ten-
sione imaginii cîl concretiza ei —
realizată în mod specific, de la un
creator la altul — sînt importante. Pă-
sînd în secolul al XX-lea acuarelistica
românească și-a menținut aceia ten-
dențe concrete, materialitate, moste-
nă ca un dat destul de generic de la
premergătorii ei de frunte. Diversifi-
carea ei stilistică a urmat îndeaproape
drumul parcurs de pictură. Mulți pic-
tori au găsit în ea posibilitatea unei
exorimări care să nu le îngrădească
mîințele ei, dimpotrivă, să le dîver-
sifice, aducînd astfel într-o altă teh-

Grigore Arbore

muzică

Cuvîntul viu

O parte din redacția zărilor 'Adevărul' și 'Dimineața'. Sus, de la stînga: Gh. Dinu (Stefan Roll) și autorul acestui articol, Jos, la mijloc, Al. Sahia și Mircea Grigorescu

Cel care i-au fost apropiați, care l-au îndrăgit și care l-au stimat pentru atitudine sa, pentru curajul său, pentru neînclăcăta sa perseverență...

Odată cu diversificarea activității sale de ziarist și scriitor militant, se căutărește în timpul său fray o boală necrutătoare în vremea aceea, boală care cu timpul a devenit o problemă de mare importanță pentru prietenii săi și pentru cei pe care numai noi îi știm că se îngrijesc ca drumul său să fie lipsit de pericole.

avea să plece în curând la sanatoriu ce-i purta numele de la Predeal și să avem grijă de Sahia, a cărui boală îi știau toată puterea, dându-ne sfaturi ce să-i folosescă pacientului...

sumedenie de prieten și de tovarăși de lădi și plimbat prin toată comuna, iar la fiecare răspintie cite un vâzător amintea de munca lui, de lupia pentru o viață nouă...

Pompiliu Eliade (II)

continuare a primei cărți este Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvieme siècle. Autorul însuși ne invită să o vedem ca atare: 'Scrierea noastră din 1898 (De l'influence française) poate fi considerată ca o introducere a celei pe care o publicăm astăzi'...

monstratie (în această privință P. Eliade îl anticipează pe D. Caracostea) etc. Se găsește și altele, 'erori' și 'aberații'. Concluzia cea grea: Pompiliu Eliade a dat, o pasiune de conferință pariziană, în care paradoxale ieftine dau iluzia originalității...

Stefan Gavnea: „Lupta”

după neasteptata carte a Manulei Tănăsescu despre istoria ieroglică (C.R., 1970) și antologia de 'povești exemplare' din 'Istoria ieroglică' Melancolia neamului înorog (Dacia, 1973)...

cam în felul în care figurase ierarhia socială engleză ornitomorhic Chausser în The Parliament of Fowls (1382).

Al treilea capitol are în vedere armonizarea părților romanului, cadrul povestirii, ordinea și durată evenimentelor, folosirea discursului, a documentului: epistolă, recursul la omnia și inserția poeziei didactice, a fabulei în fabulă...

„Luceafărul” vă prezintă: Întreprinderea de aparataj electric de instalații Titu (IV)

Advertisement for Titu electrical equipment featuring several product images and detailed technical specifications under various headings like 'ACEEȘI EMBLEMĂ, ALTE NOUȚĂȚI', 'CITEVA INFORMAȚII UTILE, VERITABILE MINIREPORTAJE', 'UN ULTIM CAPITOL, AL FEL DE IMPORTANT CA ȘI CELELALTE', and 'CE VA PRODUCE I.A.E.I. TITU ÎN TRIMESTRUL IV?'. The ad includes contact information for the company and its location in Bucharest.

florin costinescu

Roata norocului

Un popas pentru roata norocului - nu numai la tinerețe ne dăm uitării și jocului.

Ce n-am câștigat niciodată poate acum, la miraculoasa, fantastica roată.

„O păpușă de gips ciobită puțin: marele premiu hărăzit de destin, dată cu toate vopselele în jurul ei se invirt palide, stelele...”

Strigă omul cu glas de profet și roata se mișcă uruind, ca pământul, incet.

Cuiele roții ruginite de ploaie parcă-s bătute în lemnul din noi,

Spații egale lug, se însumă sint de lacrimi și miere de văzduh și de humă.

„Cine încearcă? Se câștigă oricât și-apoi vă mai trece din timp, din urit...”

La mijlocul drumului e cuiul ceții și-al fumului.

C-o măiestră, fericită mișcare se poate opri la cuiul cu soare

Pentru verdele primăverii dați-vă pină la rană aboul puterii

Incercați, incercați, păpușă din gips trasa la roată poate va fi în sfârșit, câștigată...

Ninsori cădeau

Ninsori cădeau amurgul clatinind, eram prea tineri? Troienă sărutul, trăgeau cu arcul visul, începutul și singeram de-albastru și curind.

Nu ne feream - luncătoare ținte acestui joc suav eram supuși, de vinturi anonime am fost duși în țara celor tineri fără minte.

Păreau în zare dealurile sănii trase de cai și zorii drept zăbată iarnă aveau, iarnă reală anii aceia dacă poți mai dă-ni-i.

Acum cad altfel și zăpezi și ploaie mai rare parcă și mai sfidătoare și locuim străini într-o culoare prea strimț pentru amindoi.

În vechi orașe

In vechi orașe să ajung, să-mi potrivesc ceasornicul după orologiul din turn, să-mi singerex cămașa de lichenii zidurilor, să-mi înghețe singele în catedrale căzute-n temelii

să mă lovesc de armurile invizibile, ale cavalerilor retrași demult în neamurile lor. In orașe vechi să ajung în orele dimineții să aud vocea răgușită a dogarilor, a fierarilor și a tuturor breslelor, să-mi zdrobesc pumnul bătând la poarta cetății să aud luncscarea caleștilor pe drumuri de lemn

trimbitele ostenilor cu coifuri veghind înalți pe ziduri pin-la cer, să aud tobele amurgind liniștea pieței, glasul tobosarului citind un ordin al primului cavaler, să aud suspinele din turnuri clădite pe umbre să număr capetele trădătorilor căzute nebuturugi tocite.

In vechi orașe să ajung, după ce postalionul a schimbat câteva perechi de cai. să ajung istovit în orele serii la hanuri zgomotoase, să mi se îngusteze ochiul spre cănile cu vin, și să adorm cu capul pe mese de lemn fără să-mi pese de numărul nopților încrinate sub frunte și să visez un drum, chipul de pe un tablou chemind un trup și truul acela să fie al meu să oot pleca, mai departe, în lume.

ioana diaconescu

Travestit in lebedă

Ca grație, uită securea învâlmă în pădurea învâlmă. Șorpele încolăcesc clamba apii, rugina se lichefiază, limba roșie despicată-n două sueră ca bicușul. Nu mă-ntreba ce vină are semnul ales. Loveși toate aceste crimpese de amintiri, de dureri, de amintiri. Securea e-nfipă-n pământ și luna îi aburește tășii, voi, nici măcar brindusa de toamnă nu poate îndura această istorie. Monstrul travestit în lebedă cu tine va călători. Cu grație, grația plină, coboară-ți ochii în pământ și alungă vedenia.

Răsfirat in eter

Și arbari de zgură să crească Peste acele iubite, biclăose întâmplări, Nu de tine să-i fie miță multămii Ci de cel răsfirat in eter.

Peste capul cel alb să se ivească Groaznice scuturi inchiupind arătări, Căii cei iuți cu glezne subțiri Să te-arunce cu spaimă din scări.

Așa, la pământ vei vedea bolta sură Și o singură stea înghețată Simți-vei pe gură.

Străina

pentruțarilor mei Sava, Măra și George
Tatăl tău are o casă bogată, uita cum stau sufletele în rama ferestrelor ei, eu mă lem să pășesc pe podul de cedru tău care cristale de diamant scot un dulău dinchet.

mama la toarna limă de aur, degetele i s-au subțiat dină la ea, tot ca ele și pișcăna păral pe care eu l-am numit mășcos și învelește usa odăii. Frații tăi au ochii adânci și scapără-n și luna ca în ape ciocitoare, ei pășesc cu strășnicie porțile tale. Mai rămîn eu, străina, care întă prin rama de platină a acoperișului pășesc cu o încredințată știță pe scarțele moi ce mi-s asternute la picioare și ganeș vintul din grădina cu furtuna aceasta de lacrimi și îndoi pină la pământ pomii de criță care sparg geamurile casei voastre. Mai rămîn eu, străina, valbură amară și secer ceea ce mi s-ar conveni. Singele florilor proiecte în mina mea ce le nemiloasă. O nu veri cu mine, nu veni.

Să lași in urmă

Să lași in urmă drumul cu atita grijă ocrotit, să mergi cu durere pe marginea lui privindu-l pentru ultima oară, înfiorata noapte să te ascundă singurătății tale dă-i un ceas, un gînd, doar uned, o clipită, apoi îndepărtează-te de arber, smulge-te din ceata caldă ce s-a lăsat peste oras. Adună-ți mintile, oprește-ți lacrimile și pleacă, lasă in urmă ceea ce niciodată nu este de lăsat, lasă totul pe seama întâmplărilor tale, aruncă-te la pământ, sărută asfaltul fierbinte și spune-ți că nimic nu te va întoarce înapoi de-acum înainte.

Cavalerul in zale albastre

Mina mea nu a mai fost prinsă de mult in cătușa somnului, bratul drept nu mi-a mai fost smuls din umăr și degetul meu nu a mai scormonit fragedul zid. Cu rochia albă rotindu-mă într-o piață din alt ev văd venind către mine Cavalerul in zale albastre. El poartă pe piept stigmatul durerii și pe chipul frumos poartă obrăzarul spart.

Apropie-te, nerăbdarea mea sporește, somnul sub pleoapa deschisă mocnește, numai singele clocotitor se presimte sub pielita albă zvicnind nebunește.

nicolae dan fruntelată

Veac

Singele meu se face roșu depărtat Și ochii bat spre cimp, tot mai subțire In stîlpul porții a rodit un măr De parcă-or fi fugit din amintire Iată riul, iată călișia, iată cuțitul Uitat in piinea celor care nu-s Pîndă peste toate, plouă, ninge Umbra bunei, seacă la apus Ce-mi mai umbli oare prin cuvinte Desirat și singur ca un fum Tren de case-nstrăinind cimpia Fără lîntă poate și acum între două veacuri luminează O silabă fragedă de dor Cînd se nasc ai mei cu-nbreg pămîntul Și odată ca pămîntul mor

Scrisoare veche

Măria-ta, mamă! Sapte zile de poce îți car pentru tatăl umed mă voi naște Un cerb limă și înmăgerat bate Ca corn de aur la lăveștra casei noastre

Sapete zile ne treburm, imi vor spune, Să îmbrăcăm într-o lăscică de flori Umbra cerbului stăm, și mamă! Ochiu să ne lumineze-a sărbători

O, chipul femelar cum se subțiază Căbe ful răstăcit prin repică Și n-au veacurile toate sapete zile Pentru sametul care-o să vie

Oglindă 'ndurerată

Între două ape, între două lubri Pleoacă ce a păstrat parfumul De iarbă care n-a mai rădărit In somnul meu, oglindă-ndurerată

Și creac doi mari pe culul din apun Co flăcări palide și trăsături Și veal lor nu se mai gîta cînd Pîni-va drept de taină, de la soare

Rămii să ne privim măcar in vis Prin umbra plioilor de niciodată Un singur dar mai pot să-ți fac de-acum Iubirea mea, oglindă-ndurerată.

Floarea gerului

Și nu mai lăsa primăvera să intre Ca o sabie verde-n cîmpie Ai, cine doarme, călătorește Cine se trezește, știe Grădina toată-n dansul buimac Lunecătoare și îngelată Ai, floarea gerului in culori Nu se închină niciodată într-un scriu dulce te ozerom Lacrimă dulce, stelelor scară Cînd te-au lovit cu primăvară. Și te-au lovit cu primăvară.

Îmblinzitorul de urme

N-ai vrea să fiu în amurguri străine și vechi decit cel ce vine cu steaua pe umăr in umbrita-i cîmpie

Împerezit de dureri și dator cu o necunoscută copilărie Îmblinzitorul de urme, decit, din pașii de fiară fac raze lactee din drumuri, rețele de aștri-n rotire carul tot se coboară-n cîmpie, trăiește vietate imensă și blindă respiră in urmele mele Stau planete sub mina mea dreaptă sate întregi, galaxii adormite in iarbă din marginea dorului, cînd îmblinzitorul de urme se-ntoarce in umbrita-i cîmpie, cîntind.

Trecutele păduri

Trecutele păduri cum stau in gînd lăstarii lor răcoare duc prin vise blind, brazii ingenuchează in cite-o apă tulburindu-și privirea toate cîmpiele, invinse pierd griu, iarbă, nemărginirea Trecutele păduri cum impresoaară sufletele noastre de copii năvala aceasta nu ține decit o noapte, apoi pleacă și ele cad într-un cuvînt uitat doar noi cu visul le mai căutăm

dumitru m. ion

Culesul de purpură

Mi-a luat mințile culesul de purpură, culesul De perle de foc; prin zmeurișuri țesute cu spini, Cu beteală și cenușe cenușă culegoam picătura - La treizeci de ani picătura: o, lăcomie, hrib sbîrcit, Nu mi-e poftă de tine! Se zbate animalul de purpură In coșul ce-mi spinzură-n briu: la gît am să-ți pun Perlele roșii in tremur, Viață, mironosită cu spadă!

Cel care nu știe și doarme

Cel care nu știe și doarme poate să fie Trădat; și cel ce nu doarme poate să fie trădat. Cine ți-alege lanțul de aur sau lanțul de-argint Ori lanțul de fier? Doar amintirea cînd moare De foame iese la pradă: ea urlă un cîntec Care nu poate să fie trădat.

Hoarda de Aur

- lui Cezar Ivănescu -

A venit Hoarda de Aur: toți au fugit, Eu am rămas. Ar fi fost o mare rușine Să nu găsească pe nimeni. A venit Hoarda de Aur: ei, și? Auzi-o, ea merge Pe virturi ca să nu-i sperie pe cei Care, de frică, abia au murit. Linguștoarea Hoarda de Aur încearcă să trateze cu mine: Li trebuie măcar un invins. De aceea Se poartă frumos (cit se poate!) și-mi spune: Coescre, era gata-gata să te-nvinuim De victorie!

Masa-mpăcării

Prăjez de zăbavă in pace: Mai lungă-a fost masa Chiar decit drumul spre case: Teasteri și laude, ultima picătură De via pusă pe unghie, sărutări Și cîntec de slavă. Se pricepeau Cu minime bătrîni vîșți Să încheie ochii la toarna, de vreme Ce-ma odos flori din exil: lăcrămișoare!

La o moarte ușoară

Trei ani vechi, trei zile negre, trei nopți albe, In camera de aur, in raiul de vișci, Să ai trei ani în viață, trei zile cu soare! Ochi de copil: roșu de trei ani pe obraz, Pe stelele glăuie - primă de trei ani într-o zi! Trei ani vechi, trei zile negre, trei nopți albe: Sare-n bucate la o moarte ușoară.

Un cîntec de orb

Vera ce vine și vara ce trece: una și-aceeași Hi-neră, un țipăt cu ferestrele-nchise. Tu nu m-auzi și m-auzi: doar harul plăcerii, Soptești, este harul! Te spell cu apa aceea Pe ochii cu frică închiși, dar nu mai apuci Să mă vezi: un cîntec de orb.

Un lan de secară

Mișcarea aceasta a minii nu-i totul Și căcă e totul imi vine să plîng

Lingă un lan de secară cuprins De sudoarea și spaima că-l tai. Acum In văzduh se joacă-adevărul: mărunțul, Știut de toți și neștiut de mine Că-unte. Mai ceartă-mă cînd nu știu Fe creștet să țin un lucru pierdut: O cunună.

Grafică de Dumitru Ionescu

mara nicoară

Poetul

Poetul este necesar la sărbători Să cînte la un crin, el este pasărea phoenix Prima victimă pe rugul adevărului. Poetul umple piețele de piine, e necesar la ridicarea orașelor de gheață, lustruiește corăbiile de argint din adîncul mării El ninge, și nimeni nu este in oraș să vadă, Este aruncat pe trotuare ca boabele de mîrgăritar, Poetul este foarte necesar ca pasăre.

Vara

Un cer albastru, de care atîrnă ciorchini de struguri. Tu riți, și petalele trandafirilor cad in țărîna albă din grădina. Trece viața, vreau să uit, dar melancolia imi înțeaapă sufletul cu ace de aur. Încerc să înțeleg de ce exist, atit de tînără și frumoasă in oglindă Cînd miine cineva o să ridă Și mi se vor scutura trandafirii in țărîna.

Depărtare

Gura mea este un trandafir Sărut-mă să nu mă vestejesc. Zăpada se ridică in fluturi de purpură Am spart oglinzile și curg mările Astăzi timpul este un aurit car de triumf Întind cu spițele lui imense peste orașe, peste iarbă verde a dealurilor. Singele tău curge lipit de singele meu și între noi e atita depărtare.

Gînduri

Ninge, și este inconjurat de zăpadă Fiecare obiect de pe pămînt. Bunica mea este o țărancă sănătoasă Trîind aceeași zi la fel de nouăzeci de ani: Ograda, animalele blinde, satul, Nu e niciodată singură. Eu am ajuns in orașul făcut din cuburi albastre M-am învățat să stau la cozi, să nu vorbesc tare, să nu țin ciine, Să nu salut fiecare om de pe stradă, Eu știu cine e Picasso, am învățat singurătatea lumilor, Zădărnicia unui trandafir arzînd o secundă in vază, Cunosc oglinzile blestemate ale adîncurilor, Mări de gheață, in care orice gînd se umple de frig. ...Dar mai e iubirea, pasăre galbenă, Crescînd odată cu iarbă Și murînd odată cu ea.

Focul

Cade ceasornicul pe pămînt, cifrele orelor se împrăstie ca grăuntele Unele intră in țărîna și incolțesc alte ceasuri, Lanul de floarea soarelui luncă și el in pămînt Așa ne învață fizica: toate obiectele cad pe pămînt Iar pămîntul este un foc purificator. Cade paharul cu apă, cade vechea clădire, cade iarbă, statuia albă cade, împrăștiind in jur valuri de aur, cade zăpada, portocalele, pisicile cad tot pe pămînt deși zboară noaptea pe acoperișuri, cuvintele cad într-o ureche imensă, care adună toate sunetele, cade singele, Cade crinul alb pe toba pămîntului.

Mai bine...

Crinul curat crește din frunze putrede, Vrabia albă crește din țărîna cerului, Ideea, din mările înghețate ale minții. Ne construim, iubite un castel Cărțile noastre de poezie sînt cărămizi de zăpadă Zilnic ne duelăm cu trandafiri... Dar poezia nu îngrașă. Mai bine construim case din beton, vindem cartofi, Mai bine muncim in salinile amiezii, Mai bine curățăm holdele de păsări, Grădinile de iepuri.

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTA ROMANIA

Redactor șef: Nicolae Draqos Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București Piața Școlii Nr. 1. Tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115. Tel. 50 11 46
ABONAMENTIE:
3 luni - 13 lei; 6 luni - 26 lei; 1 an - 52 lei
Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCOLII”
Paginator Dobru Marlan